

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR : D. CHEBAPCI

APARE ODATĂ PE
SĂPTĂMÂNĂ

PROPRIETAR : I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an 30 Lei
Pe 6 luni 16 >
Pe 3 luni 8 >

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REPRODUCȚIA INTERZISĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BUCURESCI

91,— Oheul Dâmboviței —91.

Vis-à-vis de Palatul Justiției

Un număr vechi 2 Lei

 Cine primește trei numere consecutive din acest ziar se consideră ca abonat.

SUMAR

GEORGE FILITTI (necrolog).

Cuvîntarea d-lui C. E. Schina, prim-președinte al înaltei Curți de casațiune, rostit la înmormântarea lui George Filitti, fost procuror general.

Jurisprudența română:

Inalta Curte pe casație și justiție, secțiunea I; Gh. D. Stângaciu cu G. A. Missir.

Tribunalul județului Ilfov, secțiunea II: Elena Ionescu cu I. Nestor.

Tribunalul județului Putna: D. Strelischer, Președintele comunității Israelite din Focșani cu Maria Dragomirescu și Ștefan Constantinescu.

Cronicarii judiciari.

Informațiuni.—Bibliografie.

GEORGE FILITTI

Magistratura a avut o pierdere însemnată prin moartea neașteptată a lui George Filitti, procuror general la Inalta Curte de casațiune și justiție. Bărbat cu o cultură rară, înzestrat cu o inteligență deosebită, suflet bun și nobil, funcționar credincios și devotat științei dreptului, George Filitti lasă un gol mare în magistratură, el va fi regretat și neuitat de toți cari au avut prilejul să-l cunoască, să vie în contact cu dînsul, căci, mai presus de toate, natura îl înzestrase cu bunătatea sufletului, cu o purtare plină de cuviință și de demnitate, el era plin de afabilitate și urbanitate.

Aceea ce se observa mult în el era căl-

dura cu care îmbrățișa studiul unei chestiuni juridice, modul cu care desfășura ideile și argumentele în sprijinirea unei soluțiuni juridice. El a luat parte la discuțiunea celor mai arzătoare chestiuni de drept pe care le-a studiat adânc, ca adânc cugetător ce era. A intrat în magistratură în anul 1860 din care n'a eșit de cât în ceasul morții. Dacă societatea este crud lovită de pierderea acestui bărbat, familia pierde nu numai pe soțul afabil și iubit, pe bunul lor părinte și soț, dar și pe protectorul lor: George Filitti, după o muncă de 39 ani, moare sărac, lăsând familia sa numai cu o pensiune mică cu care ea nu va fi în stare să întâmpine nevoile și greutățile vieții. De sigur că numeroșii săi amici se vor gândi la aceasta și vor stăruii ca Corpurile Legiuitoare să acorde o recompensă familiei sale, drept răsplată pentru un bărbat ce, cu vrednicie și demnitate, a slujit țara timp de 39 ani.

CUVÎNTAREA

D-LUI C. E. SCHINA

Prim-președinte al Înaltei Curți de Casațiune
rostit la înmormântarea lui George Filitti, fost procuror general.

Fraților în mahnire,

Viața publică rezervă adesea omului crude încercări. Chemat să aduc în numele Curții de casațiune, legitimul omagiu ce ea datorește aceia ale cărui remășițe pămîntești stau aci în fața

noastră, așteptând vecinicul lor locaș, simt că omul public și vocea sa dispar din mine, rămânând numai prietenul de 40 de ani, care voește să-și desvâlue durerea, nu prin cuvinte, ci prin suspine și lacrimi.

Dar imi zic: *sursum corda*, căci e cu nepuțință ca acela care, în timp de 22 de ani, a implinit cu demnitate, cu competență, cu cea mai deosebită blândeță și cu cel mai rar tact, grelele funcțiuni de procuror-general pe lângă Instanța judecătorească supremă a țerei, să treacă din astă lume în cea-laltă fără ca să i se spue cum colegii și amicii cari îi supraviețuesc judecă pe înaltul magistrat și pe omul care a dispărut din mijlocul lor.

Carierea aceluia care s'a hotărit ca în toată viața lui să fie numai magistrat, să rezumă în elaborarea unei opere colective al căreia el e unul din factori. Opera la care a contribuit, într'un mod însemnat, George Filitti, în timp de 22 de ani, cât a fost procuror-general pe lângă Curtea de casațiune, e jurisprudența acestui tribunal regulator, ale cărui servicii aduse țerei, în ce privește ordinea juridică a Statului, avem mândria s'o constatăm, sunt bine și cu dreptate prețuite de toți. Noi cari am avut pe George Filitti de colaborator la această mare și grea lucrare, într'un timp așa de îndelungat, nu putem uita, nu vom uita cât știința sa reală în materia dreptului, luminele sale în cunoștințele generale, dragostea sa pentru dreptate, au ajutat pentru a se dobândi rezultatul la care s'a ajuns și care și va continua mersu-i înainte, grație impulsiei date de tineii juriști ai generațiunii de pe la mijlocul acestui secol, dintre cari George Filitti era unul din cei mai simpatici și mai iubiți.

Bunătatea inimei, dar sufletesc mai rar de cât se crede, era unul din semnele distinctive ale omului a cărui pierdere o plângem din adâncul sufletului. El lasă în Curtea de casație un gol care cu greu se va implini.

George Filitti, fie-ți țărâna atât de ușoară, pe cât de dulce lași și va rămânea amintirea ta în inima întregii lumi care te-a cunoscut și te a iubit, în memoria contemporanilor tăi cari îți supraviețuesc în acest locaș pământesc, unde durerile sunt așa de lungi, fericirile așa de scurte!

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, SECȚIUNEA I

Audiența de la 30 Noembrie 1898

Președenția D-lui GR. LAHOVARI, Președinte

Gh. D. Stângaciū cu G. A. Missir

Cuasi delict. — Prejudiciu. — Daune interese. — Responsabilitatea patronului pentru prejudiciul cauzat de prepușii și servitorii săi. — (Art. 1000 din codul civil).

Stăpânul este răspunzător nu numai de prejudiciul ce a cauzat prin fapta sa, ci și de prejudiciul cauzat de servitorii săi, în funcțiunile ce le-a încredințat, și această răspundere se întemeiază pe o presumpțiune legală de culpă din partea stăpânului în alegerea greșită ce a făcut în persoana prepușilor și servitorilor săi.

Decisiunea No. 405. — Casată în urma recursului făcut de Gh. D. Stângaciū contra sentinței tribunalului Ilfov, Secția II, No. 278/98.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Sc. Ferichide;

Pe d-l avocat N. Durma în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat N. A. Papadat în combateri.

Deliberând,

Asupra motivului de casare:

I. «Violarea art. 1000 c. c.; În adevăr tribunalul recunoaște faptul că servitorii intimatului nu au omorât iapa și prin urmare ei nu au cauzat prejudiciul, de care se plâng, însă mi-a respins acțiunea pe simplul motiv că nu aș fi dovedit că intimatul ar fi ordonat servitorilor săi să săvârșească un asemenea fapt. Printr'un ast-fel de raționament tribunalul violează dispozițiunile sus zisului articol, care face responsabil pe stăpânii de fapta servitorilor săi».

Având în vedere sentința supusă recursului din care rezultă că recurentul chemând în judecată pe intimat a cerut ca acesta să fie condamnat a-i plăti prețul unei iepe, ce i-a omorât-o prin servitorii săi;

Considerând că după art. 1000 din c. civil, stăpânul este răspunzător nu numai de prejudiciul ce a cauzat prin fapta sa, ci și de prejudiciul cauzat de servitorii săi, în funcțiunile ce le-a încredințat că această răspundere se întemeiază pe o presumpțiune legală de culpă din partea stăpânului în alegerea greșită ce a făcut în persoana prepușilor și servitorilor săi;

Considerând că în speță din depunerile martorilor ascultați dinaintea judelei de ocol, se constată în fapt că servitorii intimatului au prins iapa reclamantului că au dus-o la curtea stăpânului lor, că ea a fost găsită a doua zi, ucisă și aruncată în trifoiul stăpânului, că un lac de sânge a fost văzut de martori în dreptul grajdului din curtea proprietății, și urme de acel sânge, de la grajd până la locul unde s'a găsit aruncat cadavrul;

Considerând că față de aceste constatări, tribunalul reformând totuș cartea de judecată a primei instanțe, care condamnase pe stăpân să plătească prejudiciul cauzat de servitorii săi cu știrea sa de oare-ce dânsul știa că iapa fusese adusă în curte și de oare-ce s'a dovedit că dânsa fusese omorâtă în curtea sa, și respingând acțiunea recurentului pe motiv că nu s'a dovedit că stăpânul a dat ordin servitorilor săi a comite asemenea fapte, violează art. 1000 din codul civil;

Pentru aceste motive, casează, etc.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI ILFOV, SECȚIUNEA II

Audiența de la 14 Octombrie 1898

Președenția d-lui D. A. MAVRODIN, Președinte

Sentiința civilă No. 701

Elena Ionescu cu I. Nestor

Succeșiune.— Reprezentațiune.— Cine poate veni la mostenirea lui *de cuius* prin reprezentațiune.— Linie directă.— Linie colaterală.

Reprezentațiunea este admisă numai în linie directă descendentă, iar în linie colaterală este admisă numai în privința descendenților fraților și surorilor defunctului, și reprezentațiunea fiind o ficțiune și o excepțiune și deci de strictă interpelare, trebuie să emane de la lege și nu se poate aplica de cât acolo unde prevede legea.

S'a au ascultat: d. avocat I. Brătescu, din partea reclamantei Elena Ionescu, precum și d. avocat A. Alexandrescu, din partea intimatului I. Nestor.

Tribunalul,

Asupra opozițiunii făcute de Elena Ionescu contra sentiinței acestui Trib. No. 43/98 care îi respinge în lipsă acțiunea intentată în potriua defendorului I. Nestor.

Având în vedere că prin acțiunea de față reclamanta cere ca defendorul I. Nestor să fie condamnat a'i delăsa averea rămasă de la decedata Zamfira Nestor și care pretinde că i se cuvine în calitate de vară primară a numitei defuncte;

Având în vedere că la interogatorul ce i s'a luat în instanță reclamantei, aceasta a recunoscut că de la defuncta Zamfira Nestor a rămas doi unchi și o mătușă anume: Savu Ionescu, Ștefan Ionescu și Lina, cari sunt în viață, iar din desbaterile urmate rezultă că acești trei mostenitori au intentat acțiune încă din 1896 în revendicare contra lui I. Nestor ca unul ce deținea averea în chestiune fără nici un drept, în urma căreia acțiunii I. Nestor a încheiat o transacție cu numiții cumpărându-le drepturile lor de succesiune;

Având în vedere că în urma acestor constatări s'a pus în discuțiune în instanță numai cesiunea de drept dacă reclamanta poate veni prin reprezentațiune la succesiunea defunctei Zamfira Nestor în concurs cu unchi și mătușă decedatei.

Considerând că după dispozițiile art. 665 și 666 c. civil reprezentațiunea este admisă numai în linie directă descendentă iar în linie colaterală, numai în privința descendenților, fraților și surorilor defunctului, că reprezentațiunea fiind o ficțiune și o excepțiune după

art. 664 c. civil, ca atare fiind de stricta interpretare trebuie să emane de la lege și nu se poate aplica de cât acolo unde prevede legea;

Considerând că în speță reclamanta nu poate veni la succesiunea defunctei Zamfira Nestor prin reprezentațiune.

Că ast-fel fiind, opozițiunea prin consecință și acțiunea urmează a se respinge ca nefondată.

Văzând și dispozițiunile art. 140 pr. civilă.

Pentru aceste motive redactate de d. suplininte Câmpineanu,

Respinge ca nefondată opozițiunea făcută de către Elena Ionescu contra sentiinței acestui trib. cu No. 49 din 1898 și prin consecință acțiunea intentată de numită în potriua lui I. Nestor.

(ss) D. A. Mavrodin, I. C. Câmpineanu.

(ss) p. Grefier, N. Cristescu

TRIBUNALUL JUDEȚULUI PUTNA

Audiența de la 12 Noembrie 1898

Președenția D-lui GR. I. ALEXANDRESCU, Președinte

Sentiința civilă No. 729

D. Strelischer, Președintele comunității Israilite din Focșani cu Maria Dragomirescu și Ștefan Constantinescu

Comunități isdraelite.—Dacă ele sunt considerate ca persoane morale.— Sub ce condițiuni personale, morale, capătă existența juridică în dreptul modern.— Dacă, după vechile legiuri ale Moldovei, codul Calimach, legiuirile anterioare lui, obiceiul neștrămutat al pământului, persoanele morale, breslele, comunitățile evrești, puteau avea ființă juridică fără învoirea Domnitorului.

I. *În dreptul modern și în special în legislațiunea noastră se cer două condițiuni pentru ca o persoană juridică să poată căpăta existența sa:*

1. *Să fie creată în scopul și în vederea unei cauze de utilitate publică, iar nu pentru interese personale ale membrilor acestei asociații.*

2. *Ca acea asociație de membri să poată exista cu depline drepturi, trebuie să aibă autorizațiunea și recunoașterea Statului în mijlocul căreia ea voeste a'și constitui drepturi și a'și creia datorii, fără această autorizare persoana morală nu are nici o însuflețire legală, de oare-ce Statul trebuie să aibă ori când privigherea asupra siguranței și moralei publice. Doctrina și jurisprudența cer îndeplinirea acestor elemente.*

II. *După atitudinea istorică a Moldovei, domnitorii, în toate timpurile dădeau învoirea lor tuturor corporațiunilor, comunităților și isnafurilor care se înființa. Corporațiunile nu numai nu puteau exista fără învoirea Domnitorului dar că adesea-ori Domnitorul se amestecă chiar în organizarea și administrarea comunităților, numea și con-*

firma pe reprezentanți și înființa chiar corporații, cum dovedesc numeroasele documente istorice. Cu deosebire din aceste documente rezultă că Domnitorul avea pururea privilegheea asupra străinilor și asupra pământului neputând streinii cumpăra pământuri fără autorizațiunea lui.

III. Dacă din articolii 15, 38, 41, 42, 43 din codul Calimach ar rezulta vre-o îndoială că comunitățile puteau să existe cu sau fără autorizațiune, judecătorii sunt ținuți pentru a da o soluțiune juridică, să se raporte la izvoarele vechiului nostru drept a tradiției acestei țări, și mai presus de toate, la nestrămutatul obicei al pământului pe care l'am văzut din discuțiunea de mai sus, că a fost în tot-d'una că acele comunități nu puteau exista de cât cu autorizația Domnitorului.

IV. Posesiunea de Stat invocată pentru acoperirea lipsei de încuviințare a Domnitorului nu poate să rezulte din acte cum ar fi un schimb când în el nu se află iscălit veri-un reprezentant al persoanei morale, căci aceasta fiind o abstracțiune, o ficțiune, ele caută a fi reprezentate prin persoane fizice.

Invoirea dată de sfatul orașului Focșani jidovilor întru a clădi o Havră, nu este nici o recunoaștere nici o autorizațiune, ea este pur și simplu o măsură de regulament comunal care nu investește pe comunitatea israelită cu drepturile unei persoane morale privilegii numai a Domnitorului său a legii. Comunitatea ce invoca un drept de proprietate asupra unui teren în litigiu trebuie să dovedească scopul ce urmărește, dacă el este de morală și de utilitate publică, că imobilul a cărei proprietate o invoacă este destinat pentru îndeplinirea scopului acelei societăți.

S'au ascultat d. avocat N. Celibidachi din partea contestatorului D. Strelischer președintele com. israelite din Focșani și d. avocat G. S. Constantinescu din partea d-șoarei Maria Dragomirescu și Ștefan Constantinescu.

Tribunalul în majoritate,

Având în vedere acțiunea de partaj introdusă de d-na Maria Dragomirescu prin petițiunea înregistrată la No. 22,709 din 1895, contra d-lor Ștefan Constantinescu, Maria Șoarec, Elena Elad și Dumitru Constantinescu, cerând ca locul rămas pe urma defuncțiilor sêi părinți Constantin și Tasiica Ioan, loc care se află în Focșani în partea Moldovei, în dosul Băei ovrești în întindere de 17 $\frac{1}{2}$ m. lungime și 13 $\frac{1}{2}$ m. lărgime, megiesit cu d-na Maria Georgescu, I. Papazu și Mărgărit Dumitru, să fie împărțit între toți moștenitorii ;

Având în vedere că din lucrările aflătoare în dosarul No. 2127/895 rezultă că, tribunalul ordonând eșirea din indivisiune prin hotărîrea No. 5382, în urma expertizei făcută se constată că acel loc nu se poate împărți în natură, și atunci tribunalul prin jurnalul No. 5239 din 3 Iunie 1897 ordonă vînzarea aceluî loc prin licitațiune publică ;

Văzînd că la vînzarea ordonată de tribunal, prin petițiunea înregistrată la No. 2.960, se face opozițiune de către d-l D. Strelischer în calitate de Președinte al comunității Israelite din Focșani, arătînd azi în instanță că comunitatea Israelită din Focșani a cumpărat locul sus menționat de la autorii părților în proces și anume : de la Tasiica soția lui Constantin Ciubotaru și Ileana soția răposatului Abageru Ioan, încă din anul 1867 cu actul transcris la No. 14 ; că prin urmare acest loc aparține Comunității Israelite și cere scoaterea lui din vînzare și lăsarea în posesiunea contestatorului ;

Avînd în vedere că moștenitorii contestează oponențului dreptul de persoană juridică sau morală cu drepturi de a cumpăra locuri, susținînd că întru-cît vînzarea s'a făcut sub legea nouă, contestatorii nu au de cât să dovedească cu acte recunoașterea făcută de Stat a persoanei lor juridică ; că persoana lor juridică a fost înființată 1. pentru un scop de morală, interes sau utilitate publică, 2. că imobilul cumpărat este destinat în acest scop și pentru acea persoană morală ;

Avînd în vedere că contestatorul declară că în adevăr existența persoanei juridice a Comunității Israelite are de scop exercitarea cultului religios mosaic a tuturor Israelitilor din orașul Focșani ; că în acest scop au un templu în care își exercită cultul ; că terenul cumpărat prin actul de mai sus este pentru mărirea ogrăzei și locului curței acestui templu ; că existența persoanei juridice nu datează de sub legea nouă ci din timpuri îndepărtate, și pentru a dovedi aceasta presintă următoarele acte :

1. Actul de schimb din 1800 prin care egumenul monastirei Mera dă locul unde se află sinagoga din orașul Focșani neamului jidovilor din orașul Focșani, iar aceștia dau în schimb două pogoane vie din Odobești ;

2. Invoirea sfatului orașului Focșani din 1855 prin care autoriză pe nația evreiască a clădi templu pe locul de mai sus ;

3. Actul de rescumpărarea embaticului a locului cumpărat prin actul din 1867 ;

4. Donațiunea făcută a sumei de 6000 lei de către Max Geldbeutel pentru fundarea unui spital, aprobată de Ministerul de Interne și decretul regal conform art. 811 cod. civil din 1898 ;

Contestatorul conchide, că din asemenea acte se constată că comunitatea Israelită din Focșani își are existența sa de persoană morală recunoscută încă înainte de imperiul codului Calimach, din anul 1800 când nu se cerea o autorizare specială din partea Statului ; că în baza acestei posesiuni de Stat ea a fost și este capabilă a cumpăra și a face ori-ce acte a vieții civile și prin urmare cere admiterea contestației, invocînd jurisprudența Inaltei Curți de casație (vezi decizia casației No. 20/897) ;

Avînd în vedere că persoanele morale în dreptul

modern și în special în legislația noastră care a consacrat principiul dreptului civil-francez, pentru ca să capete o existență juridică trebuie să îndeplinească două condițiuni esențiale :

1. Să fie creată în scopul și în vederea unei cauze de utilitate publică, iar nu pentru interese personale ale membrilor acelei asociații ;

2. Că acea asociație de membri să poată exista cu depline drepturi, trebuie să aibă autorizațiunea și recunoașterea Statului în mijlocul căreia ea vrea să așă constituie drepturi și așă crea datorii, fără această autorizare persoana morală nu are nici o însușire legală de oare-ce Statul trebuie să aibă ori-când privilegii asupra siguranței și moralei publice. Doctrina și jurisprudența cer îndeplinirea acestor elemente. (vezi Laurent t. I, pag. 369 și următorii, Aubry et Rau § 54, Ducroqui Drep. Adm., t. II, No. 336).

Având în vedere că contestatorul susține, că într-un câț dovedește că Comunitatea Israelită din Focșani datează de fapt încă de la 1800 într-un atâta nu are nevoie a prezenta vre-o autorizare a Statului său a Domnitorului atâta din timpurile imperiului codului actual cât și codului Calimach sub regimul căruia nu se cerea nici o autorizare că cu atâta mai mult nu se cerea autorizare înainte de codul Calimach și nici textele dreptului Roman, a dreptului lui Justinian Basilicalile și tradițiunea istorică a Moldovei nu cereau o asemenea autorizare după cum constată însuși Inalta Curte de casație și justiție prin deciziunea dată în secțiunii unite sub No. 20 din 4 Decembrie 1897 ;

Considerând că în adevăr codul Calimach a fost pus în aplicare la anul 1817, că înainte de codul Calimach singurul codice care era în Moldova era acela a lui Andronachi Donici care a ținut de la 1814 până la 1817. Înainte de codul lui Donici judecătoria se servea de Cartea lui Armenopol 1804 până la 1814. Acest comentariu era textul Basilicalilor și se servea judecătoria de densusul de oare-ce codicile lui Vasile Lupu era căzut în nelucrare încă de pe timpul domniei fanarioșilor. Înainte de 1804 și în tot timpul domniei fanarioșilor judecătoria, zic documentele și autorii istoricii dreptului nostru civil «se servea de legile împărătești, de novelile lui Justinian, Leon și celor din urmă împărați, de prescurtarea Basilicalilor și de sigur mai presus de toate și de obiceiul pământului și tradiția istorică a țerei» (vezi D. Alexandrescu, explicația codului civil, tom. I, introducerea pag. XVIII).

Dacă se admite ipoteza că contestatorul a justificat existența sa de fapt ca comunitate prin actul din 1800 menționat mai sus, atunci rămâne a se discuta.

1. Dacă în dreptul roman se cerea autorizarea Statului pentru existența legală a comunităților sau a persoanelor morale.

2. Dacă în tradiția istorică a Moldovei se cerea de asemenea învoirea domnitorului pentru existența legală a comunităților corporațiilor și persoanelor juridice, căci în adevăr judecătoria neavând pe acele timpuri un codice care să stabilească în mod precis regulile existenței persoanelor morale, ei erau siliți a se servi de aceste două isvoare de interpretare dreptul roman și tradiția istorică ;

Având în vedere că în ce privește dreptul roman, toți autorii fără excepțiune admit în mod hotărât că pentru ca o asociațiune, o corporație, o comunitate (universitates, corpus, collegium ordo) într-un cuvânt o asociațiune de mai multe persoane care urmăresc un scop de interes comun, ca să existe cu calitatea legală de persoană și cu drepturi de a câștiga, trebuie ca Statul să-i fi dat această calitate de persoană. Autorizarea Statului deci constituie esențialmente existența corporațiunii și această autorizare nu se acordă de cât în vederea scopului pe care asociațiunea își propusese de a-l realiza. La începutul organizării Statului roman autorizarea putea fi făcută mai cu seamă în ce privește satele, comunele, orașele (civitates, fora, conciliabula, castella vici) mai în urmă sub imperiul și mai cu seamă la Constantinopol asemenea autorizare se cerea a fi numai scrisă în formă de ordonanțe, rescripte senatus consulte etc. (Vezi Mayns *Eléments de Droit Romain* ed. 2, tom. I § 108 pag. 250). Nici o corporație nu putea exista de bunul său plac să se stabilească și să-i atribuiească în Stat caracterul unei persoane legale și juridice. Existența lor sau pentru fondarea lor sau pentru disolvarea lor trebuia să depindă de puterea publică. La romani ori-ce corporație trebuia autorizată în mod special prin o lege senatus consult, sau constituție imperială (*Explication Historique des Instituts de M. Ortolan Jedit* tom. I, cap. V, pag. 442).

În acelaș sens Savigny *Traité de droit romain* t. II, § 88, pag. 258. *Namur Institutes* t. I, pag. 60 et suiv.

De asemenea în acest sens textele următoare :

Fr. 9 Gai pr. D. quod cujuscunque universitates nomine vel contra cam agatur 3, 4, Fr. 20 (21) D. de rebus dubiis, 3, 4, 5 Fig. 3 pr. § 1 D. de collegiis et corporibus 47, 22.

În dreptul nou Roman, novela 5, cere consimțimentul clericului superior pentru zidirea bisericilor, monastirei, etc. asemenea novela 133 și constituția 14 a lui Leon ;

Așa dar față cu textele exprese de mai sus nu se poate susține că sorgintele dreptului Roman nu impunea îndatorirea tuturor comunităților de a avea autorizarea expresă a Statului fără ca să se înlătore în mod neîndoios părerea lămurită a Româniștilor și textele citate mai sus ;

Având în vedere că și în ce privește tradițiunea istorică a Moldovei, adică cu alte cuvinte dacă din vremuri îndepărtate și în mod statornic toți Domni în toate timpurile dădeau învoirea lor tuturor corporațiilor comunităților și isnafurilor care se înființa. Vom vedea că pe acele timpuri când vroința Domnitorului era lege în această țară, corporațiile nu numai că nu puteau exista fără învoirea Domnitorului dar că adese-ori Domnitorul se amesteca chiar în organizarea și administrarea comunităților, numea și confirma pe reprezentanți și înființa chiar corporații ;

Să vedem acuma din seria nenumărată de documente ce se află în diverse colecțiuni și arhiva Statului, câte-va din acelea care se referă la tradiția țerei și în special asupra speciei ce ne preocupă ;

1. Șapte acte a lui Ștefan cel Mare menționate în arhiva istorică No. 1, 2, 6, 113, 114, 115, 124 și 154, dovedesc că Domnitorul autorisa Monastirile mai cu seamă când era vorba de a se înființa și de a dobândi bunuri ;

2. Irimia Movilă, Iași, 1603, învoește monastirea Probăda ca să fondeze o colonie de străini în satul Văleni ;

3. Grigore Al. Ghica, 1765, Iași, învoește să se fondeze școala Elenicească din Galați, și vorbind despre biserica Mavromolo, zice : «Această monastire s'a afiorosit ca să rămână spre folosul orașului Galaților cu titlul ca și denumirea de școală elenicească și acum și în vremurile cele viitoare nestrămutată și neclătite, cu toate veniturile ei ce va avea, și de azi înainte să fie și să se numească fără strămutare școala Elenicească. *La care școală orânduind Domnia mea și epitropi purtători de grijă prea credinciosul Boier Domniei mele etc.*» (vezi Uricaru Codrescu, tom. I, pag. 113) ;

4. Crisovul din 1784, Iași, Alexandru Constantin Mavrocordat, «recunoaște pe negușitorii Armeni din Botoșani ca comunitate după cum și în țara aceasta de multă vreme aflându-se negușitorind o seamă de Armeni ce sunt în Galiția sudiși Austria-«cești cu boi, cu cai și alte vite și fiind cunoscut că nu puțin folos aduce locuitorilor acestei țări am socotit că se cade nu numai a învoi și întări din rândurile vechi ce au avut mai înainte ci mai ales a li se și «adăogi oareși-ce milă pentru întemeierea lor după cum prin hrisovul acesta al Domniei-mele hotărâm (Uricaru Codrescu, tom. II, pag. 145) ;

Precum din hrisovul de la punctul 3, se constată că Domnitorul nu numai că autorisa înființarea corporațiilor, dar el chiar se și amesteca în administrație, tot ast-fel din hrisovul de la No. 4 se constată că, comunitatea Armeană din Botoșani există de fapt mai de mult timp, dar întemeierea adică autorizarea nu a fost dată de cât la 1874, și de sigur această autorizare a fost cerută de însuși Armeni pentru ca să poată câștiga bunuri, căci probabil că până atunci nu putea avea acel drept, căci alt-fel n'ar fi cerut și nici Domnitorul nu ar fi acordat o autorizațiune care ar fi fost de prisos.

5. Cartea domnului I. Sturza Voevod 1823 întăritoare drepturilor Jidovilor din Iași și prin care se recunoaște pe Jidovii din Iași ca breaslă (Uricaru tom. 3 pag. 275).

6. Alexandru M. Șuțu 1801, dă ordin Jidovilor să asculte de starostii aleși de dânsul și întăriți de mărișă (Uricaru t. 4 pag. 125).

Idem Anaforaia pentru autorizarea înființării breslelor cojocarilor, blănarilor, mazililor și calicilor, fie-care cu privilegiile lor (Uricariu tom. 3 pag. 126).

7. Hrisovul Alexandru Moruz 1803 prin care dă voie luteranilor din Iași a'și zidi o biserică și a'și face țin-tirim (Uricariu tom. 4, pag. 170).

Fără a mai cita alte hrisoave și anaforale de la toți domnii din Moldova din diferite epoci, rezultă în mod evident, că ori de câte ori naționalii sau străinii aveau nevoie de a crea oare care drepturi la vr'o instituție particulară sau publică de bine facere sau de utilitate publică, de atâtea ori acele instituții nu puteau funcționa fără învoirea Domnului care pe acele timpuri

singura reprezenta suveranitatea națională și priveghea asupra ordinii publice și bunelor moravuri.

În ce privește dreptul de proprietate al străinilor din Moldova, iată ce zice adunarea boerilor și a demnitarilor de sub domnia lui Ion Sandu Sturza 1827, după o lungă și așezată chibzuire avându-se în privire nu numai obiceiul pământului dar și actele scrise din vechime la punctul al 20 al anafaralei.

«Locuri de veci în orașe și în târguri, Jidovii și Armenii de acum înainte nu vor mai fi slobozi de a cumpăra precum de la o vreme încoace cu Catahris ca fost făcut încăpere de a cumpăra, ci numai pământ-«tenii vor avea acest ponomiu (Uricariu Codrescu tom. 4, pag. 126).

Sfatul divanului din 1817 fiind convocat spre a se pronunța asupra dreptului de proprietate în Moldova, arată că : după pravila lui Alexandru cel bun și după diversele documente, precum și după obiceiul locului, pământul Moldovei s'a împărțit încă de la început în pământ răzășesc și pământul slobod aparținând Domnitorului, adăogând mai departe, «Oblăduirea pământului de apururea a fost datoare a priveghea asupra dreptăților fiște căruia». (Vezi Uricaru Codrescu tom. 4, pag. 170).

Din acestea se vede lămurit că atât comunitățile cât și chiar particularii erau puși în tot-d'auna sub privegherea și autorizațiunea Domnitorului și mai vartos streinii nu puteau cumpăra pământuri fără această autorizație, și cum zice Sfatul Boerilor, din cele mai vechi timpuri, din cele mai vechi scierii, și din nestrămutatul obicei al pământului, Domnitorul pururea a avut privegherea asupra străinilor și asupra pământului, și cu drept cuvânt a trebuit să fie așa pe acele timpuri pe când Domnitorul era puterea supremă și făcea chiar legi în Stat din propria sa voință.

Trecând acuma la legile scrise. Precum se vede din anaforaia de sus în legiuirea lui Alexandru cel Bun luată din obiceiul pământului, persoanele morale care pe atunci erau cunoscute sub nume de bresle sau cum zic hrisoavele «neamul jidovesc sau armenesc, adică comunitățile» nu puteau exista fără autorizația Domnului, de asemenea în codul lui Vasile Lupu, Glava No. . . . nici o biserică sau monastire nu se putea fonda fără autorizația arhierelui care pe atunci singurul reprezenta autoritatea bisericească. Această glavă nu este alt ceva de cât reproducerea fidelă a nuvelei 5 și nuvelei 133 din codul Justinian și a constituției 26 a lui Leon, menționate mai sus și luat la noi și din obiceiul pământului. Ast-fel că înainte de 1800, rămâne bine hotărât că în ce privește tradiția istorică a Moldovei era, că nu putea exista nici o comunitate fără de autorizațiunea Domnitorului sau a Arhimandritului în ce privește monastirile.

După anul 1800 singurul cod care a regulat și a stabilit normele comunităților în Moldova, a fost codul Calimah, Articolele 15, 38, 41, 42, 43, se ocupă de aceste comunități și chiar dacă din interpretarea de text ar rezulta vre-o îndoială că comunitățile puteau să existe cu sau fără autorizațiune, totuși judecătorii sunt ținuiți pentru a da o soluțiune juridică, să se raporte la izvoarele vechiului nostru drept a tradiției acestei țări,

și mai presus de toate, la nestrămutatul obicei al pământului pe care l'am văzut din discuțiunea de mai sus, că a fost în tot-d'a-una că acele comunități nu puteau exista de cât cu autorisația Domnitorului.

Considerând că contestatoarea a încercat a susține că Comunitatea Israelită din Focșani a avut o existență de fapt mult mai înainte de cât data actului de vânzare și că făcând o serie de acte ca persoana morală încă înainte de data actului de vânzare, a câștigat un fel de posesiune de Stat.

Mai întâi cu nimic nu se dovedește că comunitatea Isdraelită ar fi existat și ar fi făcut acte de persoană morală, căci din actul ce se presintă de părți și anume acel de la 1800 rezultă că Egumenul monastirei Mera a făcut un schimb cu jidovii din Focșani dându-le în schimbul unei vii din Odobești, locul din Focșani fără ca în acel act de schimb să fi iscălit vre'un reprezentant al neamului jidovilor din Focșani, așa că pretinsa comunitate din 1800 nu a fost reprezentată ca o persoană morală pentru ca să poată face achiziții trebuie ca ea să fie reprezentată, de oare-ce ea fiind o abstracțiune o ficțiune, nu și poate să își exprime voința, și deci corporațiile prin ele însuși sunt incapabile de a face acte de achiziție, sau chiar făcând acele acte ca în specie ele sunt nule de drept și de fapt. (Vezi Laurent tom. 1 pag. . . . (Maynz tom. 1, pag. 234 Droit Romain.)

Tot ast-fel și cu actul din 1855 prin care se vede că sfatul orașului Focșani a învoit pe jidovi să-și clădească o Havră pe locul menționat mai sus din schimb; dar această învoire de a-și clădi localul, nu este nici o recunoaștere nici o autorisațiune, ea este pur și simplu o măsură de regulament comunal, care nu investea pe comunitatea israelită cu drepturile unei persoane morale, privilegiu numai al Domnitorului sau al legii, singurele acte din care ar părea că comunitatea israelită a lucrat în adevăr în calitate de comunitate ar fi, actul de răscumpărarea besmanului din 1874 al aceluși loc și primirea donațiunei făcută de Max Geldbeutel a unei sume de bani admisă prin decretul regal din 5 Octombrie 1898, dar aceste sunt făcute după actul de vânzare din 1867 a cărui autoritate se invoacă astăzi de contestatoare, și deci aceste acte nu pot fi invocate pentru a stabili o posesiune de Stat. Așa dar și posesiunea de fapt și de stat invocate de parte, cade, în fața nevalidității actelor.

Având în vedere că azi când comunitatea invoacă dreptul său de proprietate asupra porțiunii de teren în litigiu ar trebui să dovedească scopul ce urmărește dacă el este de morală și de utilitate publică, că imobilul a cărui proprietate o invoacă este destinat pentru aducerea la îndeplinirea scopului acelei societăți. Scopul societății trebuie făcut cunoscut tribunalului pentru motivul că, persoanele morale fiind niște ficțiuni, chiar când ele sunt autorizate, ele nu pot exista de cât pentru un obiect determinat, de utilitate și morală publică. În afară de scopul pentru care a fost create ele nu pot câștiga o societate, de ex. literară, care în loc de a produce pe cale literară ar încerca a face comerț cumpărând imobile pentru a le specula,

actele sale nu ar fi valabile, pentru că ar trece în fapt cu atribuțiunile dincolo de limita scopului pentru care a fost creată. Scopul mai trebuie să fie comunicat tribunalului și pentru motivul că dacă am presupune că o societate de es. pentru cumpărare de robi ar fi având o existență de fapt și chiar autorisație de pe timpurile când comerțul robilor era permis, ar veni astăzi ca să facă acte de achiziție de imobile în folosul acelei Societăți, tribunalele de sigur cercetând scopul altă dată moral și legal actualmente ilegale și imoral ar declara de nule acele acte și ar respinge existența unei asemenea societăți. Tot ast-fel și în cazul de față scopul Societății trebuie să fie denunțat tribunalului și dovedit, pentru că tribunalul să-l poată aprecia dacă este legal, moral și de utilitate publică, Locul care face obiectul în discuțiune nu se știe dacă este cumpărat pentru sinagoga, pentru speculă sau altă destinație.

Pentru aceste motive.

Tribunalul în majoritate.

Admite incidentul ridicat de avocatul intimaților.

Maria Dragomirescu și Ștefan Constantinescu și prin consecvență.

Respinge contestațiunea comunității Isdraelite din Focșani, ca ne având calitate a o face.

Condamă tot o dată pe numita comunitate să plătească intimaților Maria Dragomirescu și Ștefan Constantinescu suma de cinci-zeci lei cheltueli de judecată.

Sentița este supusă apelului.

(ss) Gr. I. Alexandrescu, Gr. Lahovari.

Grefier Gr. Zilișteanu.

Opiniune

Noi membru de ședință suntem de părere a se admite contestațiunea pentru motivele următoare:

Mai întâi Comunitatea Isdraelită dovedește cu actul autentificat și transcris de acest tribunal sub No. 14 din 1 Februarie 1867 că a cumpărat chiar de la autorii părților locul pe care îl reclamă astăzi. S'a obiectat de părți că actul nu se vede iscălit de vre-un cumpărător; dar în cuprinsul lui se arată precis că imobilul se vinde *Comunității Isdraelite din acest oraș*; iar în procesul-verbal ce urmează, încheiat de tribunal sub No. 14 din aceeași zi, se constată că s'au prezentat înaintea tribunalului atât vânzătorii cât și din partea comunității mandatarii ei, Bercu Zaharia și Nahman Stal, autorizați cu procură specială și că aceștia au declarat că cumpără în numele și pentru mandanții lor; așa dar convențiunea este dovedită; vânzarea a fost perfectă; de atuncea imobilul a trecut în stăpânirea Comunității; și obiecțiunea, care se vede, a fi fost ridicată numai de formă, este nefondată.

A doua chestiune ce se presintă și se discută de onor. majoritate este de a se ști dacă comunitatea israelită din Focșani este o persoană morală și avea o existență legală la 1 Februarie 1867 când a făcut cumpărarea vorbită mai sus.

Văzând asupra acestui punct că existența de fapt a comunității încă de pe timpul codului Calimach sau și mai înainte și scopul ei cultural, religios și de binefacere de pe atunci și până astăzi n'au fost un moment puse în discuțiune de părți; că lipsind ori-ce

contestațiune în această privință, actele prezentate de comunitate sunt prea suficiente pentru a dovedi atât existența ei, încă din anul 1800 cât și scopul și obiectul ei, și că a fost și este din acele asociațiuni denumite de codul Calimach *iertate tovărășii*.

Văzând că această chestiune fiind tranșată, rămâne a se discuta ceea-ce face în realitate obiectul procesului de față și anume dacă sub legiuirile anterioare codului civil actual, fie basilicale și tradiții istorice, fie codul Calimach. O iertată tovărășie saū comunitate putea să aibă existență legală, să fie considerată ca persoană juridică fără să fie creată saū cel puțin recunoscută de Stat prin anumit act și autorisație expresă.

Considerând că în această privință nu putem face mai bine de cât de a ne referi în tot la considerațiunile și argumentele convingătoare dezvoltate de înalta Curte de casație prin decisia sa No. 20 din 4 Decembrie 1897, că dar constant este că comunitatea israeliților din Focșani a existat ca persoană morală înainte de legea de la 1865 și prin urmare a continuat a exista și sub legea nouă, și deci a fost în drept a cumpăra imobilul astăzi în litigiū și a câștigat asupra acestui imobil dreptul de proprietate ce i se contestă. Ast-fel acțiunea este întemeiată și urmează a fi admisă.

Membrul ședinței, G. C. Sturza.

CRONICARI JUDICIARI

Cu multe jigodii au de luptat avocații. De curând s'au ivit altele, așa numiții reporteri de la ziarele politice, ce fac cronică judiciară, după o minte strâmtă și îngustă, cu necuviința unor oameni ce, ne având nici o cultură saū greutate în societate, își permit a înșira verzi și uscate prin ziare. Vina este a redacțiunei respective a fie-cărui ziar, care nu are grija d'a își alege, drept reporteri, oameni cu moralitate și cultură.

Acești cronicari, ce, mai nici odată nu pricep pricina pe care o ascultă, nu cunosc pe avocați, raportează fapte fantastice și aruncă injurii avocaților bine reputați, bine cunoscuți.

Este de dorit și socotim că este chiar în interesul fie-cărui ziar d'a nu publica de cât fapte petrecute, ferindu-se de multe ori d'a face aprecieri care nu aduc nici un folos cititorilor, dar care numai ating pe unii particulari, cum sunt avocații.

INFORMAȚIUNI

Noua Societate de Credit Funciar Rural-Urban.

Marți 12 corent s'a depus pe biuroul Senatului din inițiativa d-lui senator Mănescu-Calarași,

un proiect de lege pentru înființarea unei a doua societăți de Credit Funciar Rural-Urban.

Transcriem cele patru articole și făgăduim că în numărul viitor să ne ocupăm de această cesțiune care este de o mare importanță și care de sigur va aduce foloase nemăsurate societăței :

Art. 1. Se autorisează înființarea unei a doua societăți de credit funciar rural-urban, cu reședința în București, care să împrumute pe proprietari cu ipotecă în al douilea rang, după primele societăți existente.

Art. 2. Patru-zeci proprietari, subscriind un capital de 1.500.000 lei în proprietăți constatând înaintea ministerului financelor, prin certificate de la grefa tribunalului, că au disponibil 25 la sută după primele societăți, societatea va fi constituită și ministerul este îndrituit a autorisa funcționarea ei, precum și deschiderea unui credit de lei 500.000 la Casa de depuneri și consemnațiuni, cu procente de 3 la sută și rambursabil conform art. 19 din lege.

Art. 3. Legea din 5 Aprilie 1873 și modificată la 28 Maiu 1882, cu statutele existente, sunt și vor rămănea aplicabile și acestei societăți, cu modificările în consecință.

Art. 4. Fie-care consilier din primul consiliū, format conform art. 33 și următoarele din statute, va trebui să aibă ca garanție proprietăți afectate la această societate de cel puțin 10.000 lei.

N. Mănescu-Calărași, E. I. Vergatti, P. Petrescu, Th. Dornescu, N. I. Micescu, dr. N. Manolescu, G. Climescu, A. D. Nicolaid, S. Gh. Parpale, A. Vericeanu, D. Ioanid.

BIBLIOGRAFIE

A apărut 4 volume :

TRATAT TEORETIC ȘI PRACTIC
DE
PROCEDURA CIVILA
DE

DIMITRIE CHEBAPCI
Doctor în drept, Avocat
Primul volum conține: **Legea judecătoriilor de pace, acțiunile posesorie, acțiunea de revendicare, regulamentul de hotărnicie legea de expropriere pentru cauză de utilitate publică.**

Volumul al II-lea conține :

ESECUȚIUNEA SILITĂ

Volumul III

ESECUȚIUNEA SILITĂ IMOBILIARĂ

Volumul IV

COMPETINȚA, CERERİ, CITAȚIUNI, EȘCEPTIUNI ȘI SENTINȚE

Câte-și patru volumele fiind de mare folos, magistraților, avocaților și studenților în drept, ele se găsesc de vânzare la librăria Stork & Müller, Pasagiul Român și Leon Alcalai, calea Victoriei cum și la autor *str. Plantelor No. 39*, și se pot procura în urma unei scrisori și a înaintării costului prin mandat postal.
Fie care volum costă 12 lei, câte-și-patru volumele 48 lei

Sub presă :

VOLUMUL V